

TULEMUSARUANNE 2017 AASTA TEGEVUSTE JA TULEMUSTE TÄITMISE KOHTA TRANSPORDI TULEMUSVALDKONNAS

Transpordi tulemusvaldkonna tegevuste rakendamine on olnud üldjoontes edukas. 2017 aasta lõpu seisuga oli rekonstrueeritud või uuendatud 165 km maanteelõike (meetme tegevus 10.1.1), mis ületab algselt 2023 aastaks seatud eesmärgi (105km). Ületäitmine on toimunud suuresti tänu sellele, et transpordile ettenähtud vahendeid asuti kasutama esimeste seas, mistõttu läksid hanked planeeritust odavamaks ning tänu sellele oli võimalik sama summa eest rohkem ära teha. TEN-T võrgustiku teede seisukord on tänu viimastel aastatel tehtud suurtele investeeringutele taristusse väga hea. 2017 aastal moodustasid halvas seisus teed vaid 3,3% kogu teede võrgust. Võrdluseks võib tuua, et 2013 aastal oli selleks näitajaks 13,5%. Rakenduskava eesmärgiks seatud 11% on seega ületatud, kuid võib arvata, et perioodi lõpuks (2023) võib halvas seisus teede osakaal taas veidi tõusta, kuna paljud investeeringud on tehtud ca 10 aastat tagasi ning seetõttu võib kehvas seisus teede osakaal taas tõusma hakata, kuid ilmselt jääb see siiski perioodi lõpus tugevalt alla 11%.

Rongi kasutajate arvu kasvu panustavad prioriteetse suuna kaks meetme tegevust: "Ühendusvõimaluste parandamine ühistranspordipeatustes" (meetme tegevus 10.2.1) ning "Raudtee rekonstrueerimine või uuendamine" (meetme tegevus 10.2.2). Rongi kasutajate arv on aasta-aastalt kasvanud. 2017 aastal ületas reisijate arv 7,4 miljoni piiri. Näeme, et eesmärk - 8,4miljonit rongireisijat aastal 2023 - on täidetav.

Kui rongireisijate arv on pideval tõusuteel, siis on indikaator „Ühistranspordi kasutajate, jalgsi ja jalgrattaga liikujate osakaal“ väikses languses võrreldes 2016 aastaga. Tööl käimiseks kasutas 2017 aastal ühistransporti, käis jala või sõitis rattaga vaid 38,9% inimestest (rakenduskava eesmärk on 50%). Kuna suurim osa ühistranspordi kasutajates elab Tallinna linnas, siis on langus seletatav Kopli trammitee rekonstrueerimisega ning samuti Haabersti ringristmiku ehitusega, mis häirisid normaalset ühistranspordi kasutust. Antud indikaatori täitmise panustavad lisaks enne mainitud meetme tegevustele 10.2.1 ja 10.2.2 ka meetme tegevuse 10.2.4 projektid, millest on tänaseks alustatud projektiga „Gonsiori tänava rekonstrueerimine“. Kuna Gonsiori tänava rekonstrueerimise projekti põhiline ehitusaeg jääb 2018 aastasse, siis on karta, et see mõjutab ka veel järgmise aasta indikaatori täitmist. Positiivse külje pealt võib aga öelda, et 2017 aasta teises pooles avatud Lennujaama trammiliin mõjutab ühistranspordi kasutust positiivselt.

Prioriteetses suunas „Jätkusuutlik transport“ probleeme edenemisega ei esine. Pigem on toimunud seatud eesmärkide ületäitmine. Meetme tegevuses nr 10.1.1 ("Maantee rekonstrueerimine või uuendamine") on 2023 aastaks võetud sihttase ületatud 57%-ga. See on seletatav asjaoluga, et transpordiprojekte asuti ellu viima kohe perioodi alguses, mil euroraha turul eriti ei liikunud. Seetõttu läksid hanked odavamaks ning sama summa eest oli võimalik rohkem ära teha. Täpselt samal põhjusel on meetme tegevuses nr 10.2.2 ("Raudtee rekonstrueerimine või uuendamine") toimunud ületäitmine, kus 2023 aastaks võetud eesmärk on praeguseks hetkeks 10% ulatuses ületatud. Avatud taotlusvooriga meetme tegevus nr 10.2.1 ("Ühendusvõimaluste parandamine ühistranspordipeatustes") on 2023 aastaks seatud eesmärgiks parandada ühendusvõimalusi 20 peatuskohas. Laekus 44 taotlust ning toetust said 31 projekti, millest 23 projekti on 2017 aasta lõpuks juba valminud. Ülejäänud meetme tegevused liiguvad graafikus ning 2018 aastaks seatud eesmärgid on saavutatavad.

Näitaja nimi	Mõõtühik	Algas	Saavutustase 2017 lõpus (KUMULATIIVNE; KOOS EELMISTE AASTATEGA).	Sihttaseme 2018	Sihttaseme 2023
Rekonstrueeritud või uuendatud maanteelõikude kogupikkus, millest TEN-T	km	0	165	75	105
Halvas seisundis teede osakaal TEN-T võrgustiku teedest	%	12%	3,3%		11%
Uute maanteelõikude kogupikkus, millest TEN-T	km	0	9	0	10
Investeeringuid teinud lennujaamade arv	lennujaam	0	0	0	1
Rahvusvaheliste reisijate arv aastas (õhu, vee- ja bussitransport)	reisija	12,8 milj	Andmeid veel ei ole (märtsi teises pooles tulevad andmed)		14,8 milj
Jäämurde teenuse osutamiseks vajalike rekonstrueeritud sadamate arv	sadam	0	0	0	1
Parandatud ühendusega raudteepeatuste arv	peatus	0	23	10	20
Rongireisijate arv aastas	rongireisija	4,2 milj	7,4 mln reisijat		8,4 milj
Ühistranspordi kasutajate, jalgsi ja jalgrattaga liikujate osakaal	%	43%	38,90%		50%
Rekonstrueeritud või uuendatud raudteelõikude kogupikkus, millest TEN-T	km	0	121,6	50	110
Soetatud/paigaldatud läbivalgustusseadmed raudtee-piirile	tk	0	0	0	1
Keskkonnasõbralike ja vähese CO2-heitega transpordisüsteemide, sh siseveeteede ja meretranspordi, sadamate ning eri transpordiliikide ühendamiseks/parandamiseks rekonstrueeritud/ehitatud objektid	tk	0	1,43	2	5

TRANSPORDI TULEMUSVALDKONNA TÄITMINE LÄHTUDES TRANSPORDI ARENGUKAVA 2014-2020-st

1. Transpordisüsteemi kasutajate rahulolu

Indeks mõõdab kasutajate poolt neljale transpordisüsteemi valdkonnale (teede kvaliteet, raudteede kvaliteet, sadamate kvaliteet, õhustranspordi kvaliteet) seitsme punkti skaalal antud hinnete keskmist. Vahetasemega on sihttase juba saavutatud.

Näitaja / Aasta	Algtase 2012	Vahetase 2017	Sihttase 2020
Rahulolu indeks	4,47	4,875	4,8

Allikas: [World Economic Forum, Global Competitiveness Index](#), MKM-i arvutused¹

2. Teetranspordi läbisõidu kasv ei ole suurem kui pool SKP kasvust

Mõõdik näitab seda, et kui üldiselt on transpordinõudluse kasv seotud majanduskasvuga, siis läbi liikuvuskorralduse põhimõtete rakendamise ei ole see kasv suurem kui pool majanduskasvust.

Näitaja / Aasta	Algtase 2006-2011	Vahetase 2014-2017	Sihttase 2014-2020
SKP reaalkasv antud vahemikus	-1%	16% ²	22%
Teetranspordi läbisõidu kasv	-3%	14	<11%

Viimastel aastatel on läbisõidu kasv olnud ca 4% aastas. Perioodil 2014-2017 kasvas see kokku 14%. St 2014-2020 aasta planeeritud kasv on juba tänaseks ületatud. Me ei näe põhjust arvata et liikluskoormus lähiaastatel oluliselt väheneks (pigem kasvab viimaste aastate rütmis) mistõttu on ebatõenäoline et ka 2020 aastaks jääb läbisõidu kasv alla 11%.

3. Jalgsi ja rattaga liikumise osakaal tööle käimisest

Mõõdik näitab, et läbi kompaktse planeerimise ja säästvate liikumisviiside eelistamise on kasvanud inimeste osa, kes saavad tööle kõndida või rattaga sõita ja ka kasutavad seda võimalust. On tehtud eeldus, et tööle käimise viis kirjeldab ka üldisemalt liikumisviiside valikut.

Näitaja/ Aasta	Algtase 2012	Vahetase 2017	Sihttase 2020
Jalgsi ja rattaga tööl käimise osakaal	20,2%	19,3%	25%

¹ Tulemused 2016-2017: Quality of roads 4,7; Quality of railroad infrastructure 4,1; Quality of port infrastructure 5,6; Quality of air transport infrastructure 5,1. Keskmise 4,875.

² SKP jooksevhindades: 2014a – 9 813,4 mln €; 2017a – 11 400,6 mln €; 2017a/2014a = 16%. Teetranspordi läbisõit (milj km): 2012 - 8780,6; 2013 - 9034,7; 2014 – 9471,6; 2015 – 9975,8; 2016 – 10387,3; 2017 – 10811,3.

Allikas: [Statistikaamet](#)

Trend ei ole paljulubav. Riik ega KOV-id ei ole suutnud teha piisavaid edusamme, et pidurdada autostumist ning suunata rohkem inimesi säästvaid liikumisviise kasutama.

4. Transpordisektori energiakulu (teradžauli)

Möödik näitab seda, et vähem energiat kulutavate liikumisviiside osakaalu suurenemisega on transpordisektori energiakulu jäänud samaks, samal ajal kui liikuvus on suurenenud.

Näitaja / Aasta	Algtase 2012	Vahetase 2016	Vahetase 2017	Sihttase 2017	Sihttase 2020
Transpordisektori energiakulu (miljonit TJ)	33 (33,141)	33,974	puudub	33	33

Allikas: 2013-2017 [tulemused](#); (2017.a tulemused tulevad septembris-oktoobris 2018, avaldatakse Eurostatis)

On oluline tähele panna, et aastaks 2020 ei ole reaalne transpordisektori energiatarvet võrreldes 2013. aastaga vähendada, küll on aga võimalik kasvutrendi aeglustada ning luua baas, millelt pöörata energiatarbimine langusesse 2020-ndatel.

5. Riigimaanteede teekatte seisukord (%)

Möödik kirjeldab erinevate seisukordade (kvaliteedi) osakaalu katttega riigimaanteedel.

Aasta / Seisukord	Teekatte seisukord (osakaal)*			
	Väga hea	Hea	Rahuldav	Halb/väga halb
Algtase 2012	19%	22%	27%	32%
Vahetase 2017	25%	26%	25%	25%
Prognoos 2020	25%	27%	23%	25%
Sihttase 2020	20%	35%	28%	17%

Allikas: Maanteeamet

Halvas seisus teede osakaal võib suureneeda, kuna suured investeeringud on juba sellel perioodil tehtud ja väljakutseks jääb omavahenditest teehoiuga taset säilitada.

6. Liikluskahjude vähenemine – ohutuse möödik – Hukkunute arv 2020.a

Näitaja / Aasta	Algtase 2012	Vahetase 2017	Sihttase 2017	Sihttase 2020
Hukkunute arv (kolme aasta keskmine)	89	60	≤ 65	≤ 50

Allikas: [Maanteeamet](#)

2020.a sihttaseme saavutamine on pigem ebatõenäoline. 2017a lõpuga oleme küll vahetaseme saavutanud, kuid see tuleneb väga suurest langusest 2017 aastal. Meil ei ole põhjust arvata, et see langus toimus mingi süsteemse ja püsiva põhjuse tõttu ja prognoosime, et 2018.a hukkunute arv tuleb pigem sarnasesse suurusjärku 2016. ja 2015.aastaga.

7. Transpordist tulenevate kasvuhoonegaaside (KHG) heitkogused³ – kestlik transport ja keskkonnamõjude vähendamine

Näitaja / Aasta	Algtase 2005	Vahetase 2011	Vahetase 2016	Sihttase 2017	Sihttase 2020
KHG heitkogused (mln tonni CO₂-ekvivalenti)⁴	2,168	2,269	2,377	≤ 2,379	≤ 2,405

Allikas: KHG inventuur, KeM

Välisõhunäitajad reaalajas on võimalik jälgida <http://airviro.klab.ee/seire/airviro/>.

2017.a tulemused saab 2019.aasta märtsis. Trend näitab CO₂ kiiremat kasvu, kui prognoositud. Eeldatavasti ületame 2017.a ja 2020.a sihttasemed, mis tähendab, et oleks vaja rakendada meetmeid transpordisektori KHG heitkoguste vähendamiseks.

Transpordis on EL-i praegu väga mitmeid uusi algatusi, kuid nende mõju peaks avalduma pärast 2020. aastat. Vaja oleks rakendada konkreetseid meetmeid, mis suunaks transpordisektori heite vähenemisele, kuid seda, millised ENMAK-is ja KPP-s jm välja pakutud meetmetest oleksid kõige tõhusamad, üritame praegu teada saada ESR (*Effort Sharing Regulation*) uuringuga, mis on kohe-kohe valmimas. Seega on hetkel midagi kindlat välja pakkuda keeruline ning peame enne uuringu tulemusi ikka ära ootama, seejärel saab alustada analüüsiga, et millised siis realselt võiksid jõuda poliitikute lauale otsustamiseks ja hiljem rakendamiseks.

8. Taastuvenergia osakaal transpordisektori energia lõpptarbimisest

Näitaja / Aasta	Algtase 2011	Vahetase 2016	Sihttase 2017	Sihttase 2020
Taastuvenergia osakaal	0,2%	0,5%	≥ 3,0%	≥ 10,0%

2017.aasta kohta pole veel andmeid (tulevad 2018.a II pooles), kuid 2016. aastal oli taastuvenergia osakaal transpordisektori energia lõpptarbimisest 0,5% ehk 1,13 ktoe'd. Võttes arvesse olemasolevaid meetmeid (biometaani tootmise toetamine, biometaani liinikilomeetri toetus ja biometaani tanklate rajamise toetust) ning biokomponendi segamise kohustust, mis hakkab kehtima 2018.aasta 1. maist, võime öelda, et 2020.aasta sihttase on saavutatav.

9. Ökonoomsete sõidukite osakaal uute sõidukite soetamisel

³ Eesmärgi saavutamisele aitavad kaasa ka liikuvuskorralduse põhimõtete rakendamine ja ühistranspordi kasutuse soodustamine

⁴ Eesmärk ei hõlma lennunduse CO₂-heitkoguseid. Alg-, vahe- ja sihttaseme määramisel on lähtutud Eesti KHG heitkoguste inventuuri 1990-2010 aruandest

(http://unfccc.int/national_reports/annex_i_ghg_inventories/national_inventories_submissions/items/6598.php); hetke tase on toodud vastavalt Eesti KHG heitkoguste inventuuri 1990-2011 aruandele (http://www.envir.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=1197603/NIR_EST_1990-2011_15042013.pdf).

Vahetase on saavutatud ning ka juba 2020.a sihttase. Seoses elektriautode pealetulekuga (hinna pariteet suhtes sisepõlemismootoritega sõidukitega on saavutatav 2020-2026) ning üldise survega keskkonnanõuete osas, paraneb eeldatavasti suhe A-C klassi autode osakaalu osas veelgi.

Klass	CO2	Arv 2017	Osakaal 2017	Algtase 2011	A,B,C osakaal 2017	Sihttase 2017	Sihttase 2020
A	<90	670	3%	20%	54%	30%	50%
B	91-110	3712	14%				
C	111-130	9483	37%				
D	131-150	6598	26%				
E	151-170	3488	14%				
F	171-200	1464	6%				
G	>201	292	1%				

Allikas: Maanteeamet

10. Maanteetranspordist pärinev PM10-heide

Näitaja / Aasta	Algtase 2011	Vahetase 2016	Sihttase 2017	Sihttase 2020
PM10-osakeste heide (tonni)	576,9	530	630	560

Loodame, et PM10 osas on saavutatav 2020 tase, kuna aastal 2016 on juba 530 t ja hetkel näitab vähenemistrendi.

11. Liiklusrast mõjutatud inimeste arv⁵

Näitaja / Aasta	Algtase 2012	Vahetase 2017	Sihttase 2017	Sihttase 2020
Liiklusrast mõjutatud inimeste arv	333 600	313 700	< 333 600	< 333 600

Eelduste kohaselt TAK sihttaset täidetakse kuna liiklusrast mõjutatud inimeste arv näitab langustrendi ning sihttase on juba saavutatud.

⁵ Hinnanguline ja lähima sajani ümardatud inimeste arv, kes elavad ehitistes, mille auto- rongi- ja lennuliiklusest tuleneva müra päeva-öhtu-ööümäraindikaatori Lden arvu suurus ületavad 55 dB. Hinnang antakse Tallinna ja Tartu linna ning suurema liiklussagedusega maanteelõikude kohta iga 5 aasta tagant (järgmine hinnang 2017).

12. Ühistranspordi kasutamise osakaal töölkäimisel

Näitaja / Aasta	Algtase 2012	Vahetase 2017	Sihttase 2017	Sihttase 2020
Ühistranspordi kasutajate osakaal töölkäijatest	22,8%	20%	≥ 24,0%	≥ 25,0%

Allikas: [Statistikaamet](#)

Trend ei ole paljulubav, suure tõenäosusega 2020-ks 24% ei saavuta. Tuleb täiendavaid meetmeid kasutusele võtta eesmärgi saavutamiseks.

13. Rongireisijate arv

Näitaja / Aasta	Algtase 2012	Vahetase 2017	Sihttase 2017	Sihttase 2020
Rongireisijate arv (tuhandetes)	4 416	7 434	7 420	8 832

Allikas: [Statistikaamet](#)

Rongireisijate arvu sihttase 2017 on saavutatud ning arvestades planeeritavaid lisaarendusi (Tapa-Narva kiiruse tõstmine 135 km/h; Balti jaama laiendus; Tallinn-Paldiski liiklusjuhtimissüsteemi uuendamine) ning rekonstrueerimisi, on 2020 sihttase saavutatav.

14. Rahvusvaheliste reisijate arv⁶

Näitaja / Aasta	Algtase 2012	Vahetase 2016	Sihttase 2017	Sihttase 2020
Rahvusvaheliste reisijate arv (miljonit)	12,6	14,26	14	15,1

Allikas: [Statistikaamet](#)⁷

Rahvusvaheliste reisijate number on kättesaadav ja teostatav (s.h. Tallinna sadama reisijate arv on kasvav ja lennujaama sihtkohtade arv suurenemas).

15. Rahvusvahelise kaubaveo maht⁸

⁶ Reisijate arvu kui mõõdiku puhul on vaja arvestada, et selle saavutamine sõltub eri arengukavade eesmärkide täitmisest. Eelkõige turismi arengukavaga tegevustega tekitatakse nõudlus Eesti kui sihtkoha järele, transpordi arengukava tegevuste eesmärk on tagada transpordisüsteemi võimekus seda nõudlust teenindada.

⁷ 2016 andmed. Sadamad 10,5; Lennujaamad 2,23; Buss 1,5335.

⁸ Kaubaveo mahu kui mõõdiku juures on vaja arvestada, et selle eesmärgi täitmine ei sõltu ainult Transpordi arengukava tegevustest. Transpordi arengukava tegevuste eesmärk on eelkõige tagada transpordisüsteemi võimekus neid mahte teenindada

Näitaja / Aasta	Algtase 2012	Vahetase 2016	Sihttase 2017	Sihttase 2020
Rahvusvahelise kaubaveo maht (miljonit tonni)	72	50,2	79	86

Allikas: Statistikaamet, tabel [TS17](#), tabel [TS183](#) (3 rida), tabel [TS54](#) (rahvusvaheline vedu)

Kaubavedu on vähenenud seoses geopoliitilise olukorra ja rahvusvaheliselt keeruliste suhetega, mida on hakatud transiidikomisjoniga parandama.

VALITSUSE KOKKULEPE SUUREMATEST INVESTEERINGUTEST 2018-2020 KOGUSUMMAS 135 MILJONIT EUROT

	2018	2019	2020
Emajõe raudtee silla renoveerimine	10		
Transiittee programm	10	6	
Haapsalu raudtee I etapp (Riisipere-Turba)	8		
Haapsalu raudtee II etapp (Turba-Rohuküla alustamine)			5
Tapa-Narva raudtee kiiruse tõstmine 135 km/h	17		
Aaspere-Haljala 2+2 lõigu ehitamine		4	11
Via Baltica 2+2 ehitamise alustamine			21
Via Baltica 2+1 lõikude arendamine		15	8
Pärnu lennujaama rekonstrueerimine		20	
	45	45	45